

Teknologi og kompetanse for fremtidens arbeidsliv

Teknas innspill til statsbudsjettet for 2023

Innhold

ARBEIDSLIVSPOLITIKK	3
• <i>Redusert bruk av konsulenter i statlig sektor</i>	3
• <i>ABE-reformen</i>	4
• <i>Dagpenger og karenperiode</i>	4
• <i>Gjeninnføre ordningen med skattefri fordel ved ansattes kjøp av aksjer</i>	4
• <i>Polititressurser - måltallet 2 per 1000 innbyggere må endres</i>	5
UTDANNINGS-, FORSKNINGS- OG KOMPETANSEPOLITIKK	5
Grunnopplæringen.....	6
• <i>Realfagssatsning</i>	6
• <i>Midler til etterutdanning av lærere og faglig fordyping</i>	6
• <i>Lærerspesialister</i>	6
Høyere utdanning	7
• <i>Økt grunnfinansiering</i>	7
• <i>To-sensor-ordningen</i>	8
• <i>Rekrutteringsstrategi vitenskapelig ansatte innen MNT-fagene</i>	8
• <i>Utdanningstermin og praksistermin på linje med forskningstermin</i>	9
• <i>Implementering av digitaliseringsstrategi</i>	9
• <i>Flere studieplasser – avansert IT-kompetanse og realfag</i>	9
• <i>IT-sikkerhet og kompetanseheving</i>	10
• <i>Praksisnær undervisning – flere praksisplasser – tidlig forskerfaring</i>	10
Forskning.....	11
• <i>Opptrappingsplan til 1,25 prosent av BNP</i>	11
• <i>Nærings PhD/Offentlig PhD</i>	11
• <i>Forskningsinstituttene</i>	11
• <i>Bærekraftsmilliard i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (LTP)</i>	12
• <i>Helseanalyseplattformen - Fullfinansiering av oppstartskostnader i 2023</i>	12
Kompetansepolitikk – Etter- og videreutdanning.....	12
• <i>Opptrappingsplan innen etter- og videreutdanning</i>	12
• <i>Egenbetalingsforskriften i høyere utdanning</i>	13
• <i>«Industriuniversitet» og bransjeprogram</i>	13
NÆRINGSLIVSPOLITIKK - TEKNOLOGI	14
Virkemiddelapparatet.....	14
• <i>Styrke Forskningsrådets portefølje</i>	14

• <i>Innovasjonsprosjekter i næringslivet (IPN)</i>	14
• <i>Grønn plattform</i>	15
• <i>Regional- og distriktsutvikling - Klynger og innovasjon</i>	15
• <i>Matching av norske midler med EU-midler</i>	15
• <i>Offentlig tilskudd til bredbåndsutbygging i distriktene</i>	16
Maritim sektor	16
• <i>Maritim forskning</i>	16
• <i>Grønn skipsfart</i>	17
• <i>Maritime offentlige anskaffelser</i>	17
• <i>Forsvarsinvesteringer for å sikre aktivitet i den maritime verdikjeden</i>	18
Mattilsynet	18
KLIMA, ENERGI OG MILJØ	18
• <i>Karbonfangst og -lagring</i>	19
• <i>Hydrogen fra naturgass med karbonfangst og -lagring</i>	19
• <i>Hydrogen fra vann- og vindkraft</i>	20
• <i>Oppskalering av knutepunkter for Hydrogen</i>	20
• <i>Behov for langsiktig strømavtaler med kraftkrevende industri</i>	20
• <i>En plan for økt vannkraftproduksjon</i>	20
• <i>Flytende vindkraft til havs – pilotanlegg for industriutvikling og kraftproduksjon</i>	21
Naturmangfold	21
• <i>Verning og restaurering</i>	21
• <i>Marine områder</i>	22
• <i>Kommunenes ansvar for naturmangfold</i>	22
• <i>Ny naturavtale</i>	23
• <i>Arbeidet med klimatilpasning må styrkes</i>	23
• <i>Klimatilpasning av vei og bane krever sterke fagmiljøer og økt vedlikehold</i>	23
BEREDSKAP	24
• <i>Medisinsk beredskap</i>	24
• <i>Flom- og skredberedskap</i>	25
TEKNA STUDENT	25
• <i>Gjenreis heltidsstudenten</i>	25
• <i>Ekspertutvalg og vurdering</i>	25
• <i>Psykiske helse</i>	26

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 93 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Det politiske Norge er samstemte i at oppgavene fremover vil være å sikre norske arbeidsplasser, sørge for god næringsutvikling innen områder vi har store konkurransefordeler og at vi fortsetter å bygge Norge som en kunnskapsnasjon. En bærekraftig utvikling er en forutsetning, og FNs bærekraftsmål må ligge til grunn. Tekna mener realfagene er svært viktige for å løse disse oppgavene og de utfordringene som det er bred politisk enighet om. Å sikre bærekraft er uløselig knyttet til teknologi og realfag. Tekna mener vi derfor må ha et høyt trykk på de teknologiske og naturvitenskapelige fagområdene og at budsjettet gjenspeiler en tydelig prioritering i denne retning.

Tekna ønsker med dette å gi innspill til regjeringens arbeid med statsbudsjettet 2023. Høy kompetanse, forskning og god næringsutvikling sammen med en arbeidslivspolitik som støtter opp om trepartssamarbeid og økt sysselsetting, er viktige saker for våre medlemmer. Bærekraft, klima og miljø sett i sammenheng med energipolitikken, vil bli et viktig område for oss.

ARBEIDSLIVSPOLITIKK

Vi står midt i en periode hvor det er behov for omstilling og utvikling i næringslivet og vi har derfor en svært viktig rolle som fagforening i å ivareta våre medlemmers rettigheter og muligheter. Samtidig er det viktig for oss at næringslivet og offentlig sektor har gode rammevilkår og blir drevet på en effektiv og forutsigbar måte.

Redusert bruk av konsulenter i statlig sektor

Tekna gir sin tilslutning til regjeringens ambisjoner i Hurdalsplattformen om redusert konsulentbruk i staten, og støtter regjeringens politikk om økt andel faste stillinger. Tekna er særlig opptatt av at det i større grad bygges kompetanse og tilsettes flere i faste stillinger innen IKT-området. Det er viktig for kontinuitet, kvalitet og kompetansebygging at man sikrer drift og utvikling i egenregi i statlig sektor. Statlig sektor trenger også egenkompetanse for å kunne være god innkjøper når du har behov av mer tilfeldig og kortvarig konsulentressurs.

Tekna ber regjeringen utarbeide en plan for redusert bruk av eksterne konsulenter i staten som sikrer at tjenesteproduksjonen ikke svekkes. Tekna mener staten må kunne redegjøre for en god praksis på innleie og en riktig bruk av konsulenter.

Tekna ber regjeringen sikre at staten benytter seg av offentlige midler og ordninger til å utvikle etter- og videreutdanningstilbud for å kunne tilby kompetansehevende tiltak til egne ansatte. Dette for å redusere konsulentbruken og sikre riktig bruk av konsulenttjenester.

ABE-reformen

Tekna har vært kritisk til at offentlig sektor, siden budsjettåret 2015, har fått flate kutt på minst 0,5 prosent som følge av reformen.

Erfaringene fra de offentlige institusjonene og funnene i Fafo-rapporten «ABE-reformen i staten» viser at reformen ikke har tjent sitt formål og at det ikke er behov for ytterligere evaluering.

ABE-reformen har svekket a-krimarbeidet igjennom færre ressurser til sentrale etater som Arbeidstilsynet, politiet, Nav og Skatteetaten. Gjennomgangen av budsjetter i tildelingsbrevet til de fire etatene som er med i a-krim samarbeidet har vist at etatene samlet har hatt ABE-kutt på rundt 1,2 milliarder for årene 2015–2020. Dette har fått både Nav og Skatteetaten til å bemerke i årsmeldingene sine, at reformen har fått konsekvenser for antall ansatte. Tekna frykter derfor at Stortingets økte innsats mot useriøse bedrifter og arbeidslivskriminalitet svekkes, dersom regjeringen viderefører ABE-reformen.

Tekna viser til Hurdalsplattformen hvor det fremgår at regjeringen vil fjerne ordningen med ABE-kutt og erstatte den med målrettede prosesser og effektivitetsmål og forventer at ABE-reformen avvikles i forbindelse RNB, men senest i statsbudsjettet for 2023. Tekna ønsker å bli involvert i arbeidet med den varslede tillitsreformen.

Dagpenger og karenperiode

Tekna støtter det overordnede formålet med det nye regelverket for å kombinere dagpenger med opplæring og utdanning, men mener det er svakere enn det midlertidige regelverket. Tekna er særlig kritiske til forslaget om å innføre krav om tre måneders karenperiode. Tekna mener at det er avgjørende at ledige og permitterte kan starte på studier umiddelbart, gitt at de oppfyller kravet om å være reell arbeidssøker.

Tekna ber regjeringen om å endre regelverket for å kombinere dagpenger med opplæring og utdanning. Tekna ber om at kravet om karenperiode på tre måneder fjernes og at dagpengesatsen for de som vil ta høyere utdanning opprettholdes.

Gjeninnføre ordningen med skattefri fordel ved ansattes kjøp av aksjer

Tekna ber om at ordningen med skattefri fordel ved ansattes kjøp av aksjer gjeninnføres. Tekna mener ordningen er viktig for at også vanlige ansatte kan være medeiere i sin egen arbeidsplass og ta del i kursutviklingen og utbytte. Medeierskap er viktig også i små og mellomstore virksomheter – ikke bare de store.

Tekna mener ordningen er viktig av flere grunner:

- Den gjør terskelen for å kjøpe seg inn i egen bedrift lavere. At ansatte er medeiere i egen virksomhet, øker motivasjonen og eierskap til egen arbeidshverdag.
- Ordningen gjør at også vanlige ansatte får en større del når verdiskapingen i selskapet skal fordeles – utover den fordelingen som skjer i lønnsoppgjøret.

- Forskning viser til flere positive effekter ved at ansatte er medeiere. Det slår positivt ut på produktivitet, innovasjon og omstilling i selskapet, og bedriftene får mer tillit til de ansatte gjennom mindre overvåking og kontroll i arbeidsprosessene.

Tekna ser ikke at det er andre ordninger som sikrer medeierskap i bedriftene.

Tekna ber derfor regjeringen om å gjeninnføre ordningen med skattefri fordel ved ansattes kjøp av aksjer i budsjettet for 2023.

Politiressurser - måltallet 2 per 1000 innbyggere må endres

Tekna er opptatt av at det ansettes riktig kompetanse i politiet og at kvalifikasjonsprinsippet følges ved ansettelser. På grunn av måltallet om 2 per 1000 (politi/innbyggere) ansettes det politiutdannede i stillinger som kunne vært besatt av andre med mer relevant kompetanse for å løse politiets oppgaver innen spesialetterforskning. Det kan gjelde teknologer, kjemikere, fysikere, bioteknikere, økonomer mm. Vi vil særlig vise til området med cyberkriminalitet som fordrer høy IT-kompetanse for å kunne drive god og effektiv etterforskning. En teknolog/økonom/jurist som utfører politioppgaver på lik linje med en politiutdannet burde inngå i måltallet om 2 per 1000.

Tekna ber primært regjeringen om økte midler til politiet til flere stillinger til de som har annen utdanning som er nødvendig for å løse politiets oppgaver.

Tekna ber om at regjeringen ser på definisjonen i måltallet om 2 politiutdannede per 1000 innbygger og vurderer å endre denne¹ slik at det åpnes for rekruttering av spesialkompetanse i tillegg til politiutdannede basert på kompetansebehovsanalyser.

UTDANNINGS-, FORSKNINGS- OG KOMPETANSEPOLITIKK

Tekna representerer medlemmer som har stor påvirkning på den verdiskaping og den utvikling vi er avhengig av i fremtiden for å sikre et bærekraftig samfunn. Utdanning, forskning og kompetansepåfyll gjennom hele yrkeslivet er prioriterte områder for samfunnet og for Tekna. En god skole skal ikke kun bidra til høy gjennomføringsgrad, den skal også sikre at befolkningen har et høyt utdanningsnivå som gjør oss konkurransedyktige som et kompetansesamfunn.

¹ <https://www.nettavisen.no/nyheter/fagforening-mener-malet-om-to-politiarsverk-per-1-000-innbyggere-er-meningslost/s/12-95-3423857015>

Grunnopplæringen

Realfagssatsning

Tekna savner en mer ambisiøs satsning på realfag fra regjeringen for å løse store miljø- og samfunnsutfordringer, sikre arbeidsplasser og innovasjon i framtidens næringsliv. Den nylige evalueringen av tidligere realfagsstrategier viser få målbare effekter av tidligere realfagsstrategier. En svært høy strykp prosent på nasjonal deleksamen i matematikk blant lærerstudentene gir også et tydelig signal om et behov for en klar satsning. Derfor har det vært skuffende å se at regjeringen ikke støttet forslaget om en ekstra time naturfag i ungdomsskolen fra Solberg-regjeringen, at krav om faglig fordyping i kjernefagene avvikes for lærere utdannet før 2014 og at mattekrav ved opptak til lærerutdanningen reduseres. Kunnskap om naturen, teknologi og realfag er grunnleggende for utvikling av nytt bærekraftig næringsliv og fornyelse av Norge som energinasjon.

Tekna er positive til at regjeringen ønsker en kunnskapsbasert satsning på alle fag i skolen, også realfag. Vi er også positive til at kunnskapsministerens vil inkludere realfaglige emner og kunnskap i praktiske og estetiske fag for å øke motivasjonen blant elevene. Tekna merker seg at ministeren vil spørre lærerne om hva de trenger for å gjøre en bedre jobb. Teknas lærere har i flere sammenhenger pekt på mulighetene for faglig fordyping og krav til kompetanse for å undervise i fagene. Forskning viser at lærerens kompetanse har stor betydning for engasjement, motivasjon og resultater i skolen.

Tekna mener regjeringen må igangsette et realfagsløft for å styrke statusen til realfagene i skolen slik at flere elever velger disse fagene. Mulighetene for faglig fordyping må bli bedre, krav til kompetanse, og en ekstra time realfag i skolen må på plass. Ekstrapoeng for realfag ved opptak til studier må beholdes.

Midler til etterutdanning av lærere og faglig fordyping

Den forrige regjeringen satset store summer på videreutdanning av lærere uten formell kompetanse. Det har vært færre muligheter for etter- og videreutdanning for de av lærerne som har den formelle kompetansen i orden. Behovet for slik etter- og videreutdanning har blitt spesielt synlig med de nye læreplanene. Nye emner og mål er satt på timeplanen uten at lærerne har hatt anledning til å oppdatere sine kunnskaper og dermed kunne gi god undervisning.

Tekna mener at bevilgningene til etter- og videreutdanning av lærere med de formelle kvalifikasjonene i orden – må økes. Formelle kvalifikasjoner er et nødvendig utgangspunkt for god undervisning, men verdien av slik undervisning øker ved regelmessig faglig fordyping gjennom etter- og videreutdanning.

Lærerspesialister

Ordnningen med lærerspesialister har styrket mulighetene for faglig fordypning, utviklingsarbeid og den kan bidra til å heve læreres status i samfunnet. Regjeringen har nå satt ordningen på vent. Med utgangspunkt i Hurdalsplattformen vil regjeringen sette i gang et utredningsarbeid i dialog med partene for en ny ordning med karriereveier i skolen.

Tekna mener at kuttet i lærerspesialistordningen i statsbudsjettet for 2022 må reverseres. Regjeringen må i dialog med partene, formulere klare krav til kunnskap og kompetanse i en fornyet ordning som sikrer muligheter for faglig fordyping, et utviklende profesjonsfelleskap og karrieremuligheter.

Høyere utdanning

Økt grunnfinansiering

Tekna mener det er bra at finansieringssystemet i UH-sektoren nå gjennomgås og forhåpentligvis endres. En solid grunnfinansiering må forvaltes på en måte som sikrer høy kvalitet på det brede mandatet våre høyskoler og universiteter har. Kutt i administrativt personell har svekket kvaliteten på og kapasitet til å utføre primæroppgaver for vitenskapelig ansatte. ABE-reformen er i stor grad årsaken til dette. Det er lagt for stor vekt på konkurransebaserte tilskuddsordninger for finansiering av forskning og utdanning. Søknadsskriving stjeler mye tid, gir lav uttelling på grunn av lav innvilgelsesprosent og svekker muligheten for høy kvalitet på arbeidet til vitenskapelig ansatte i UH-sektoren.

Langsiktighet og en helhetlig forskning står under press. Prosjektbasert finansiering er ofte oppstykket, usammenhengende, kortsiktig og har et begrenset fokus. De skaper ikke grunnlag for dypere satsning, slik som i grunnforskningen. Kortsiktighet og uforutsigbarhet gjør det mindre attraktivt å satse på forskning. Det må derfor legges større vekt på nysgjerrighetsbasert grunnforskning.

Tekna viser til Stortingets pålegg om satsninger og nye oppgaver pålagt de vitenskapelig ansatte uten at det er tilført friske midler. Eksempelvis kan nevnes:

- Økning i konkurransebaserte finansieringsordninger for forskningsprosjekter, bidrar til mye tid brukt på søknadsarbeider.
- Økt forskningsaktivitet med nedskalert teknisk personell ved laboratorier og annet administrativt arbeid, som konsekvens av ABE-reformen, og et betydelig arbeid med søknader om forskningsmidler.
- Utarbeide søknader på konkurransebaserte tilskuddsordninger til utvikling og drift av etter- og videreutdanningstilbud.
- Utvikle digital undervisning, eksamen og sensur og følge opp ny digitaliseringsstrategi for UH-sektoren.
- Mer sensurarbeid gjennom krav om to sensorer på alle eksamener med graderte karakterer.
- Utvikle og tilby fleksible og digitale utdanningstilbud.
- Utvikle og tilby desentraliserte utdanningstilbud.
- Lage systemer og etablere relasjoner for økt samarbeid med arbeidslivet.
- Sikre praksisplasser for studentene.
- Sikre gode utvekslingsavtaler for våre utenlandsstudenter.
- Ivareta og videreutvikle internasjonalt samarbeid.
- Implementere bærekraft i utdanningsprogrammene.
- Implementere IT-sikkerhet i utdanningsprogrammene.

Tekna viser til Hurdalsplattformen, hvor det fremgår at regjeringen vil øke basisfinansieringen for universiteter og høyskoler, og ber regjeringen i statsbudsjettet for 2023 om å finansiere alle nye oppgaver med friske midler.

Tekna viser til Hurdalsplattformen, hvor det fremgår at regjeringen vil fjerne ordningen med ABE-kutt og erstatte den med målrettede prosesser og effektivitetsmål, og forventer at ABE-reformen avvikles i forbindelse RNB, senest i statsbudsjettet for 2023.

Tekna ber om at regjeringen reduserer andelen konkurransebaserte finansieringsordninger for forskningsprosjekter utført av universiteter og høyskoler og heller øker grunnfinansieringen til disse institusjonene tilsvarende.

To-sensor-ordningen

Tekna mener studentenes rettssikkerhet skal ivaretas. Tilbakemeldinger om utfordringer med rettferdig sensur fordrer en større gjennomgang av vårt vurderingsregime.

Beslutning om lovfesting av krav om to sensorer ved graderte vurderinger i tellende fag i en grad, er et ensidig grep for å møte noen adresserte utfordringer fra studentene. Tekna viser til signaler fra statsråd Ola Borten Moe om at ikrafttredelsestidspunktet utsettes. Dette er helt i tråd med Teknas synspunkt i denne saken.

Tekna mener det må sette ned en ekspertgruppe som får i oppgave å lage en full gjennomgang av studentvurderingen. Arbeidet skal skje i tett samarbeid med studenter og ansatte i sektoren.

Tekna viser til at regjeringspartiene i behandlingen av lovforslaget ikke ville øremerke midler til ordningen, men i stedet avvikle avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE-reformen) som har tappet sektoren for 1,5 mrd. siden den ble innført.

Tekna mener regjeringen må sikre at det følger midler med ordningen hvis det viser seg at det ikke er mulig å få et flertall på Stortinget for en utsettelse av ikrafttredelsestidspunktet.

Midler må bevilges senest i RNB.

Det er i dag knapp kapasitet blant vitenskapelig ansatte til å ta på seg ytterligere nye oppgaver. Det vil av den grunn være svært krevende å følge opp lovkravet fra 1. august hvis det ikke blir en utsettelse.

Tekna vil be om at det i en overgangsperiode ikke sanksjoneres dersom man ikke klarer oppfylle lovkravet på grunn av manglende kapasitet og/eller ressurser.

Rekrutteringsstrategi vitenskapelig ansatte innen MNT-fagene

Innen matematikk-, natur- og teknologi-fagene (MNT-fagene), ser vi en svak rekruttering av vitenskapelig ansatte gitt de ambisjonene man har for kvalitet og kapasitet. Å utvikle løsninger for å møte bærekraftsutfordringene er uløselig knyttet til kunnskap og kompetanse. Tekna mener det er en forutsetning for arbeidet med en bærekraftig utvikling at vi ruster vår utdanningssektor innen MNT-fagene. Vi trenger flere til å undervise i og forske innen teknologi og realfaglige områder i UH-sektoren.

Vi har et svakt rekrutteringsgrunnlag nasjonalt til forskning og vitenskapelige stillinger innen MNT-fagene. Særlig gjelder dette innen IT. En jobb i academia er mindre attraktivt

på grunn av høy midlertidighet og høyt arbeidspress. I tillegg er det en sterk konkurranse fra privat næringsliv på lønn og mange med relevant bakgrunn velger bort en stilling i UH-sektoren.

Tekna ber om at regjeringen igangsetter et arbeid med en rekrutteringsstrategi og en opptrappingsplan for å sikre tilstrekkelig kapasitet av vitenskapelig ansatte innen MNT-fagene til å møte de nasjonale målene og missions som ligger på trappene i LTP.

Utdanningstermin og praksistermin på linje med forskningstermin

For å sikre en god forståelse av arbeidslivets behov og for å knytte tettere kontakt mellom akademia og næringslivet, støtter Tekna videre satsning på hospiteringsordninger i bedrift for vitenskapelig ansatte. Tekna mener den beste måten å få til dette på, er å finansiere og organisere denne på samme måte som en forskningstermin. Departementet finner en egnet modell i samarbeid med UH-sektoren.

Tekna mener regjeringen må komme til Stortinget med sak om hospiteringstermin i forbindelse med budsjettet for 2023.

Tekna viser til at også vitenskapelig ansatte har behov for kompetansehevende tiltak. Ikke minst vil det være viktig at undervisere får tilgang til og mulighet for å øke sin kompetanse i bruken av digitale læringsressurser, digital undervisning og vurdering av digitale besvarelser og arbeid. Tekna viser til den vedtatte digitaliseringsstrategien som skal implementeres.

Tekna mener regjeringen må komme tilbake til Stortinget med sak om utredning av muligheten for innføring av en utdanningstermin, herunder se hen til ulike ordninger for forskningstermin, i forbindelse med budsjettet for 2023.

Implementering av digitaliseringsstrategi

Den nye digitaliseringsstrategien for UH-sektoren er en ambisiøs plan for digitalisering på alle nivåer. Det er ikke lagt inn midler til implementering og oppfyllelse av strategien til universiteter og høyskoler i statsbudsjettet. Overordnet all aktivitet innen utdanning og forskning er vi avhengig av å realisere målene og følge opp tiltakene i denne strategien.

Tekna mener regjeringen i statsbudsjettet for 2023 må avsette midler til implementering og oppfølging opp strategien.

Flere studieplasser – avansert IT-kompetanse og realfag

Flere rapporter viser behov for mer avansert IT-kompetanse. Bærekraftig omstilling løses med teknologi og realfag. Tekna viser til behandling av Samfunnssikkerhetsmeldingen i 2021 hvor flertallet i komiteen, bestående av medlemmene fra AP, FrP, SP og SV, fikk flertall for følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre økt antall studieplasser innenfor IKT-fag og realfag.»

Tekna ber regjeringen følge opp Stortingets vedtak basert på regjeringspartienes og daværende flertalls forventning om å bevilge midler til flere studieplasser innen IT og realfag.

IT-sikkerhet og kompetanseheving

AP, SP og SV stod bak et Stortingsforslag om å be regjeringen om en redegjørelse for hvordan *Nasjonal strategi for digital sikkerhetskompetanse* er blitt fulgt opp, og hvor mange kurs og studieplasser samt forskningsstipendiater som er opprettet på dette området. En slik redegjørelse er ikke forelagt Stortinget.

Tekna ber regjeringen legge frem en slik redegjørelse senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.

Under behandlingen av samme melding merket vi oss at flertallet bestående av AP, SP, FrP og SV ba regjeringen om å sørge for økt kompetanseheving for ansatte i kommuner, stat og bedrifter innenfor IT-sikkerhet.

Tekna ber regjeringen redegjøre for og forsterke satsningen på økt kompetanse for offentlig ansatte og ansatte i bedrifter, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.

Praksisnær undervisning – flere praksisplasser – tidlig forskerfaring

Tekna mener det er viktig å sikre at flere studenter får praksiserfaring. Praksis som del av studiet må ha en relevans for studentens læring. Studentene må få god oppfølging og arbeidsoppgaver som ligger på det nivå studenten er. Det kreves ressurser for å få dette på plass med den kvalitet som er nødvendig for å sikre studentens læringsutbytte.

Tekna mener det må gis midler til å følge opp stortingsmeldingen om arbeidslivsrelevans, herunder midler til å nå de politiske målene som er satt av Stortinget.

For å motivere flere av MNT-studentene til å velge en karriere i akademia, må man sikre tidlig forståelse for forskning og vitenskapelig arbeid. Store institusjoner som MIT og Cambridge gir sine studenter forskningserfaring allerede på bachelor-nivå.

Tekna mener regjeringen i styringsdialogen med UH-sektoren bør ta opp mulighetsrommet for forskningspraksis tidlig i studieløpet for å sikre et bedre rekrutteringsgrunnlag for vitenskapelig ansatte i UH-sektoren. Tekna viser til UROP-modellen (Undergraduate Research Opportunities Program) som brukes ved en rekke universiteter i andre land, blant andre MIT og Cambridge.

Forskning

Opptrappingsplan til 1,25 prosent av BNP

Vi må nå utnytte den kapasiteten vi ser innen forskning for å klare en god omstilling til et mer bærekraftig samfunn, skape nye arbeidsplasser og sikre at vi har god rekruttering av vitenskapelig ansatte innen akademia. Da må vi gi flere mulighet til å få finansiert sine forskningsprosjekter. I dag er det en svært høy avslagsprosent på grunn av manglende midler tilgjengelig. Vi trenger øke forskningsbudsjettene våre og Tekna mener Stortinget bør samle seg om et mål tilsvarende 1,25 prosent av BNP innen utgangen av denne stortingsperioden.

Tekna ber regjeringen om å sette et mål om en offentlig forskningsinnsats tilsvarende 1,25 prosent av BNP i løpet av denne stortingsperioden og derfor fremme en opptrappingsplan for å nå dette målet i løpet av perioden.

Nærings PhD/Offentlig PhD

Tekna er svært fornøyd med ordningen med Nærings PhD. Det er likevel et langt større potensiale for denne ordningen og Tekna mener regjeringen bør øke den offentlige finansierte andelen innen svært viktige og samfunnskritiske områder hvor det er behov for å bygge avansert kompetanse. Det kan gjelde samfunnskritiske områder knyttet til IT og IT-sikkerhet, forsvarsområdet, telekom mm. Tekna viser til svært lav rekruttering av norske kandidater.

Tekna ber regjeringen øke andelen offentlig finansiering i nærings-PhD-ordningen for å øke bruken av ordningen og sikre at vi dekker behovet for avansert kompetanse for å ivareta nasjonale kritiske samfunnsoppgaver.

Forskningsinstituttene

Tekna mener at forskningsinstituttene bør få økte rammer for økt deltagelse fra norsk næringsliv og instituttsektoren i Horisont Europa. Slik bygger vi kunnskap for det fremtidige næringslivet og ruster oss for omstilling. I langtidsplanen for forskning og høyere utdanning ligger ambisjon om en trappevis økning av grunnbevilgningen til de teknisk-industrielle instituttene.

Tekna mener opptrappingsplanen for grunnfinansiering av de teknisk- industrielle instituttene må ha et mål om 25 prosent grunnfinansiering i løpet av stortingsperioden.

Tekna mener regjeringen må sikre at STIM-EU videreutvikles tilpasset Horisont Europa og at man viderefører differensierte satser som også premierer samarbeid med norske virksomheter i hele programperioden.

Bærekraftsmilliard i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (LTP)

Tekna mener det må legges inn i revidert LTP som skal fremmes for Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2023 et løft på bærekraft på linje med løftet på teknologi.

Tekna mener det bør avsettes et beløp i samme størrelsesorden (1 mrd.) for å mobilisere et bredt krafttak innen bærekraft.

Helseanalyseplattformen - Fullfinansiering av oppstartskostnader i 2023

Tekna viser til arbeidet med å få på plass Helseanalyseplattformen (HAP). Tekna mener det er svært viktig at denne tjenesten fullfinansieres med statlige midler i en oppstartsfase.

Tekna registrerer at man legger til grunn at finansieringen skal skje gjennom brukerbetaling og statlige midler. Tekna mener det er høyst usikkert om det i det hele tatt er mulig å få startet opp og gjennomført prosjektet basert på brukerbetaling. Det er svært viktig at vi ikke mister tid og at vi nå i startfasen får opp en plattform som stimulerer til bruk. E-helsedirektorat har varslet at egenbetalingen vil være høy ved lav bruk, men vil kunne reduseres ved høy bruk.

Lav bruk svekker inntektene til plattformen og vi risikerer å ikke få midler til videre utvikling og drift uten en betydelig høy egenbetaling fra de få som bruker plattformen i en startfase. Helsetjenester og helseteknologi er et område med økende konkurranse internasjonalt og det er derfor vesentlig at HAP raskt utvikles og gjøres brukervennlig og at ikke høy pris gjør at vi taper tid og blir et hinder for å kunne hevde oss i den internasjonale konkurransen.

Tekna mener derfor den statlige innsatsen bør være stor i oppstarten av plattformen.

Tekna registrer at regjeringen har varslet en utsettelse av oppstart av plattformen.

Tekna mener regjeringen må bevilge oppstartsmidler i RNB og senest i statsbudsjettet for 2023 til å dekke oppstartskostnader knyttet til Helseanalyseplattformen hvis denne plattformen er tenkt innført i 2023.

Kompetansepolitikk – Etter- og videreutdanning

For å få til omstilling i arbeidslivet og sikre en bærekraftig utvikling, er det nødvendig å tilrettelegge for løpende påfyll av kompetanse. Dette gjelder også arbeidstakere med høyere utdanning.

Opptappingsplan innen etter- og videreutdanning

Tekna mener det er viktig å bygge tilstrekkelig kapasitet innen etter- og videreutdanning i UH-sektoren. Et raskt skiftende arbeidsliv med stadig behov for oppdatering av egen

kompetanse i tråd med arbeidslivets behov, tilsier en økt satsning på etter- og videreutdanning, også blant høyt utdannede. Det er viktig med en opptrappingsplan for etter- og videreutdanning.

Tekna mener det må fremmes en betydelig økt satsning på etter- og videreutdanning som innbefatter dem med høyere utdanning. Tekna mener dette må inngå som en integrert del av det samfunnsoppdraget som våre utdanningsinstitusjoner er gitt på høyere nivå. Det må gjenspeiles i økt grunnfinansiering.

Egenbetalingsforskriften i høyere utdanning

Tekna mener det var uheldig å innføre ny egenbetalingsforskrift før det regjeringsoppnevnte Hatlenutvalget får gjort sitt arbeide og Stortinget behandlet sak om finansiering av UH-sektoren. Tekna vil understreke viktigheten av å se hvordan etter- og videreutdanning skal finne sin naturlige plass i sektorens totale oppdrag og finansiering.

Tekna er glad for de politiske signaler som er sendt om at forskriften settes på vent, og vil bli gjenstand for ny vurdering etter Hatlen-utvalgets arbeid med finansiering av UH-sektoren.

Tekna mener det ikke skal være arbeidsgivers betalingsvillighet eller den enkelte students økonomiske muskler som skal avgjøre tilgangen til EVU innen høyere utdanning, og ber regjeringen sikre at gratisprinsippet også blir gjeldende for livslang læring.

«Industriuniversitet» og bransjeprogram

Tekna viser til at det tar tid å få til et fruktbart samarbeid mellom bedrift, ansatte og utdanningsinstitusjon i bransjeprogrammene. Fra universitets- og høyskolesektoren er det knapphet på ressurser til å jobbe frem gode søknader på utlyste midler samt til å sett opp korte og fleksible tilbud på kort tid. Kursene har finansiering kun for én gjennomkjøring. Fra bedriftene er det mangelfull kunnskap om ordningene og fagforeningene må ta av egne midler til å få opp et system for behovskartlegging og markedsføring av tilbudene.

Tekna håper man på sikt kan etablere ordningen «Industriuniversitet» etter modell fra «Industrifagskole».

Tekna mener regjeringen må sikre full finansiering av bransjeprogrammene frem til det foreligger en ny kompetansestrategi og det er politisk besluttet et nytt finansieringssystem for etter- og videreutdanning etter Hatlen-utvalgets gjennomgang.

Tekna mener man spesielt må satse på bransjeprogram for maritim sektor, olje og gass og for utsatte industriklynger med vekt på høyere utdanning.

NÆRINGS- LIVSPOLITIKK - TEKNOLOGI

Virkemiddelapparatet

I årene som kommer vil Norge stå overfor en rekke utfordringer. Eldrebølgen har kommet og vil øke presset på helsetjenestene framover (i tillegg er det fortsatt knyttet stor usikkerhet til koronapandemien), behovet for et grønt skifte drevet av klimaendringene fortsetter og den norske næringsstrukturen må bli bredere og mindre avhengig av én sektor. Mange av løsningene på disse utfordringene ligger i forsknings- og innovasjonsaktivitetene i det nye og det etablerte næringsliv og hos FoU-institusjonene. Å legge til rette for disse aktivitetene og at de gode ideene blir realisert, vil bli helt avgjørende dersom vi skal sikre en bærekraftig framtid; både for miljøet og velferdsstaten. I denne sammenheng spiller virkemiddelapparatet en viktig rolle.

I tillegg til et godt styrt og godt tilgjengelig virkemiddelapparat må det sikres tilstrekkelige midler for at vi skal kunne levere forskning og innovasjon i verdenstoppen. Vi trenger øke forskningsbudsjettene våre og Tekna mener regjeringen bør sette et mål for forskningsinnsatsen tilsvarende 1,25 prosent av BNP innen utgangen av denne stortingsperioden (se eget innspill under «forskning»).

Tekna ber om at regjeringen starter det arbeidet som er varslet i Hurdalsplattformen med å gjennomgå hele det næringsrettede virkemiddelapparatet, med sikte på å forenkle, tilgjengeliggjøre og styrke ordningene som skal bidra til at norske bedrifter kan vokse.

Styrke Forskningsrådets portefølje

Forskningsrådet har de siste fem årene hatt kutt på til sammen 1,7 milliarder kroner. Samtidig har de fått føringer om å opprettholde utlysningsaktiviteten. Dette gjør at det ikke er tilstrekkelig med midler til de prosjektene som allerede har fått tildeling og samtidig gi penger til nye utlysninger.

Tekna ber om at regjeringen styrker bevilgningen til forskningsaktivitetene i Forskningsrådet. Vi er avhengige av et ambisiøs forskningsbudsjett dersom vi skal løse de utfordringene samfunnet står ovenfor i årene som kommer. Grunnforskningen må sikres, men det er særlig behov for midler og aktiviteter som utløser forskning i næringslivet.

Innovasjonsprosjekter i næringslivet (IPN)

IPN er et treffsikkert tiltak for å stimulere til forskningsaktivitet i bedrifter og FoU-miljøer. De siste årene har Forskningsrådet mottatt svært mange søknader og har måttet gi avslag på det de selv sier er svært gode søknader.

Tekna ber regjeringen styrke satsningen på IPN med 400 millioner kroner. Bevilgningen skal sikre næringsrettet forskning med høy forskningskvalitet og god kunnskapsspredning gjennom samarbeid mellom bedrifter og FoU-miljø.

Grønn plattform

Satsingen *Grønn plattform*, retter seg mot konsortier av bedrifter og forskningsmiljøer som går sammen om forskning og teknologiutvikling der ferdige løsninger i markedet er målet. Hensikten er å skape grønne jobber og en mer bærekraftig fremtid.

Prosjektmidlene til Grønn plattform har mottatt mange gode søknader og ordningen bør videreføres med en ny utlysingsrunde.

Tekna ber regjeringen videreføre og styrke satsingen på Grønn plattform.

Regional- og distriktsutvikling - Klynger og innovasjon

Klyngene våre utgjør en avgjørende infrastruktur for at Norge skal lykkes med sine ambisjoner innen næringsutvikling, regional utvikling og eksport. Klyngene er kraftsamlepunkt for nasjonale og regionale næringer og samler over 2 300 bedrifter. Tall fra 2021 viser at bedrifter som er medlem av klynger har høyere verdiskaping, høyere salgsinntekter og flere ansatte sammenlignet med bedrifter som ikke er med i klynger.

Innen eksport, er det særlig klyngenes rolle som fasilitator mellom den internasjonale kunden og de norske selskapene som bør utnyttes i større grad enn i dag. Klyngene har spisskompetanse om den enkelte industri, barrierer og markedsmuligheter, besitter nettverk og har inngående kjennskap til hver enkelt bedrifts produkter og løsninger. Et sentralt element i klyngenes arbeid er å fremskynde bærekraftig omstilling innen en rekke næringer.

Tekna mener at satsingen på klyngene som et virkemiddel for omstilling bør trappes opp med 150 mill. kr. sammenlignet med bevilgningen for 2021 (totalbevilgningen til klyngeprogrammet som et minimum holdes på samme nivå som for 2021 i statsbudsjettet for 2023.). I statsbudsjettet for 2022 fikk klyngeprogrammet redusert bevilgningene fra Kommunal- og distriktsdepartementet med nesten 60 millioner kroner.

Tekna ber regjeringen om å trappe opp bevilgningene til klyngene med 210 millioner kroner sammenliknet med 2022.

Matching av norske midler med EU-midler

Norge er med i EUs finansieringsprogrammer og dermed i Digital Europe Programme (DIGITAL) som er program for å bygge digital infrastruktur. Digital Europe har satt av midler til å utvikle et nettverk av europeiske digitale innovasjons hub'er (EDIH). EUs midler finansierer halvparten av drift og prosjekter som kjøres i regi av en EDIH.

Med DIGITAL programmet får norsk næringsliv en unik tilgang til avansert digital kompetanse - kostnadsfritt. En viktig mekanisme for å få kompetanseoverføringen til å skje er gjennom EDIHene som vil ha en funksjon med å hjelpe norske virksomheter (private med fokus på SMB, og offentlige). I EDIHen vil det tilbys tjenester som hjelper bedrifter med å implementere løsninger basert på AI, og EU finansierer halvparten av kostnadene til leveranse. Denne finansieringen utløses av tilsvarende norsk finansiering, som kan komme

fra hvor som helst, men det offentlige med KMD i spissen har ingen plan for hvordan den norske delen skal finansieres.

Dersom man ikke greier å finne en ordning for finansiering av slike prosjekter vil det bli utfordrende for Norge å hente noe verdi fra Norges deltakelse i DIGITAL, da bedrifter som skal sikre at norsk næringsliv kan få nytte av tilbudet ikke får dekket tilsvarende som bidraget fra EU.

Tekna ber om at regjeringen kan garantere for nasjonal finansiering til EDIHene i statsbudsjettet 2023. Garantien er nødvendig for å utløse tilsvarende finansiering fra DIGITAL.

Offentlig tilskudd til bredbåndsutbygging i distriktene

En forsert utbygging av moderne digital infrastruktur i hele Norge gir store muligheter for næringsutvikling og arbeidsplasser. Tidlig i pandemien ble det bevilget ekstra midler til bredbåndsutbygging i distriktene for å utløse større investeringer fra private aktører og lokale myndigheter.

Tekna har i samarbeid med 17 andre organisasjoner i arbeidslivet blitt enig om flere prioriteringer og spilte inn til budsjettet for 2022 følgende:

- Ambisjonen er at alle, men minimum 95% av norske husholdninger, bedrifter og offentlige kontorer, skal ha tilgang til bredbånd med hastigheter på minimum 1 Gbit/s i løpet av 2025.
- Resten av landet skal som minimum ha tilgang til bredbånd med 100 Mbit/s i løpet av 2025.
- Staten må øke tilskuddsordningen for bredbånd i statsbudsjettet til 1 milliard kroner per år, i perioden 2022-2025. Samtidig foretas en gjennomgang av tilskuddsordningene med sikte på å optimalisere prosessen og effekten.

Tekna mener at regjeringen må fortsette opptrappingen av tilskuddsordningen for bredbånd og starte gjennomgang av denne med sikte på å optimalisere prosessen og effekten.

Maritim sektor

Maritim forskning

For at den maritime klyngen skal klare å opprettholde sin posisjon internasjonalt, må Norge hele tiden være i førersetet på teknologi og kompetanse. Det grønne maritime skiftet, digitalisering, autonomi og avanserte roboter er i dag og vil i fremtiden være blant de største teknologiske driverne. Tekna mener den nylige fremlagte maritime forskningsstrategien (Maritim21) er et godt utgangspunkt for å stimulere til forskning, utvikling og innovasjon som bidrar til bærekraftig vekst og verdiskaping i maritim næring.

Tekna mener forslagene i den nye maritime forskningsstrategien (Maritim21) må følges opp raskt med konkrete tiltak og nødvendige ressurser.

Grønn skipsfart

Den maritime næringen har gjort store grep for å kutte i utslipp, men potensialet for videre kutt er store. Innen 2030 skal utslippene fra næringen halveres. Å bruke det offentlige innkjøpsmakt til å sette klimakrav vil bidra til å løfte lav- og nullutslippsteknologi i næringen. Men det er viktig at tiltakene som er blitt signalisert i Hurdalsplattformen på omstilling av den maritime flåten også blir iverksatt.

For å nå kuttmålet i 2030 må vi blant annet utvikle nye design, nye motorer med alternative drivstoff og mer effektive operasjonsmønstre. Dette til bruk i nye skip, men også for å omstille eksisterende skip til løsninger som kutter utslippene.

Det bør stilles krav til olje- og energiselskapene om å prioritere grønne fartøy. Regjeringen er av Stortinget pålagt å utrede lav- og nullutslippsløsninger for offshorefartøy på norsk sokkel og legge fram en plan for dette. Denne venter på at Sjøfartsdirektoratet skal konkludere i saken.

Tekna mener det haster med å få på plass en grønn omstillingspakke for klimavennlig omstilling av skip som framkommer i Hurdalsplattformen.

Tekna mener regjeringen må framskynde prosessen med å komme med en plan for lav- og nullutslippsløsninger for offshorefartøy på norsk sokkel. Regjeringen bør komme med en slik plan sammen med statsbudsjettet for 2023.

Maritime offentlige anskaffelser

Tekna mener man bør bruke offentlige anbud aktivt for å sikre at prosjekter tilfaller den norske maritime klyngen. Her er det viktig at de offentlige innkjøperne har tilstrekkelig med bestiller- og innkjøpskompetanse. Det må sees på muligheter for å styrke denne kompetansen i statlige, kommunale og fylkeskommunale virksomheter.

Tekna ber regjeringen bruke handlingsrommet i anskaffelsesregelverket for å sikre norsk innhold innenfor konkurranselovgivning og styre anbudskontrakter mot norsk verdiskapning og innovasjon i den maritime næringen.

Tekna mener man bør sette ned en ekspertenheter for offentlige anskaffelser med høy kompetanse på offentlig anbud som f.eks. kommunale og fylkeskommunale innkjøpere kan lene seg på og navigere i regelverket.

Norge må utnytte handlingsrom innenfor de internasjonale handelsregimer vi er forpliktet av, for å tilrettelegge for norsk industris muligheter til å vinne kontrakter.

Tekna mener at regjeringen må utrede hvilket handlingsrom vi har i anskaffelsesregelverket, også overfor land utenfor EØS-området, for å stille krav i forbindelse med bygging av skip med offentlig støtte, slik at mer innhold kommer fra leverandører med tilknytning til Norge.

Forsvarsinvesteringer for å sikre aktivitet i den maritime verdikjeden

For å sikre aktivitet i den maritime verdikjeden i omstillingen til en grønnere økonomi, bør planlagte offentlige investeringer framskyndes. Det ligger store forretningsmuligheter for den maritime næringen i Vanguard-prosjektet. For at dette prosjektet skal bli realisert må Sjøforsvaret identifisere hvilke behov de har. En forsering av utredningen av ny fartøystruktur for sjøforsvaret med en påfølgende beslutning om å bygge nye fartøyer i en konkurranse mellom norske verft, vil gi en rekke positive bidrag så vel for den maritime næringen som for Sjøforsvaret.

Tekna mener at regjeringen må framskynde utredningen av ny fartøystruktur for sjøforsvaret med mål om å igangsette bygging av nye skip.

Mattilsynet

Mattilsynet trenger forbedret kapasitet og kompetanse for å henge med i den kunnskapsdrevne utviklingen innen matproduksjonssystemer. Driverne er bærekraft, klimaendringer, økt verdiskapning og innovasjon.

Det er viktig å sette søkelys på behovet for å sikre nok ressurser og kompetanse til Mattilsynet for å ivareta Mattilsynets ansvar for å føre tilsyn og kontroll med at regelverket for mattrygghet, plantehelse og dyrehelse blir etterlevd i hele matproduksjonskjeden.

Mattilsynets hovedmål er å sikre helsemessig trygg mat og fremme helse, kvalitet og forbrukerhensyn langs hele produksjonskjeden. I tillegg skal Mattilsynet fremme god plante- og dyrehelse, god dyrevelferd og ivareta miljøvennlig produksjon og fremme markedsadgang.

For at Mattilsynet skal kunne klare samfunnsoppdraget sitt er det stort behov for å holde følge med, og tilpasse seg, dagens raske utvikling og krav til effektivitet. Mattilsynet er avhengig av å ha nok ressurser til å utvikle effektiv, tidsriktig og mer digital kommunikasjon med aktørene både gjennom veiledning, hjelp til selvhjelp (oppdaterte nettsider og digitale tjenester), gjennom digital tilsynsmetodikk og verktøy for mer deling av digitale data. Det har vi ikke med dagens bevilgninger.

Tekna mener bevilgningene til Mattilsynet må økes med 80 millioner for å sikre tilstrekkelig digital utviklingskraft.

KLIMA, ENERGI OG MILJØ

Vi står overfor viktige endringer som krever stor grad av omstilling innen flere industriområder. Arbeidet med klimatilpasning er i gang og dette arbeidet må få fart.

Dette krever gode nasjonale rammevilkår, forskning og innovasjon og høy kompetanse hos aktørene.

Karbonfangst og -lagring

Karbonfangst- og lagring (CCS) er nødvendig for å nå Norges og EUs klimamål. Den norske satsingen på karbonfangst og -lagring gjennom Langskip-prosjektet, kombinerer langsiktig klimapolitikk med særskilte teknologiske, historiske og naturgitte fortrinnene i Norge. Langskip-prosjektet er rettet inn mot prosessindustri som eksempelvis sement, metaller, kjemisk og avfallsforbrenning – i Norge og andre europeiske land rundt Nordsjøen. Gjennom flere ti-års petroleumsvirksomhet har vi kartlagte og egnede lagringsressurser og teknologisk erfaring med lagring under havbunnen.

Tekna mener regjeringen må sette av tilstrekkelig med nasjonale midler slik at Langskip-prosjektet utvikles med flere fangstanlegg ved store norske punktutslipp – og ved å fortsette utbyggingen av en effektiv infrastruktur for transport og lagring av norsk og europeisk CO₂ på norsk sokkel.

Teknologien er i stadig utvikling, men trenger langsiktige rammer og oppskalering for å modnes industrielt. En forutsigbar økning i kvotepris og CO₂-avgifter vil utløse investeringer i fangst- og lagringsprosjekter. Fagmiljøene og industrien har vist stor vilje og evne til å finne løsninger. Norske og europeiske myndigheter må nå sørge for fortsatt satsing på teknologiutvikling, bygging av lagringsinfrastruktur og en balansert avgifts- og subsidiepolitikk som er kraftig nok til å utløse investeringer i fangstanlegg i flere bransjer med høye utslipp.

En forutsigbar CO₂-politikk for økte kostnader ved utslipp av CO₂ til atmosfæren og høye oppstarts-subsidier i en tidlig fase er nødvendig for å realisere karbonfangst som en del av klimaløsningen.

Hydrogen fra naturgass med karbonfangst og -lagring

Den planlagte europeiske og norske satsingen på hydrogen vil bidra til å nå klimamålene ved å inkludere hydrogenproduksjon fra naturgass med karbonfangst og -lagring. Flere aktører har skissert opp en langsiktig satsing der norske gassressurser på denne måten kan omgjøres til energi med lavere utslipp enn i dag. Det er uklart hvor og hvordan satsingen kan konkretiseres gjennom avtaler og nye markeder. Solberg-regjeringen slo fast i energimeldingen at eksport av blå hydrogen til det europeiske markedet er uaktuelt, og at det på kort og mellomlang sikt kun vil bli eksportert norsk naturgass til andre europeiske land for produksjon av hydrogen nærmest mulig store europeiske hydrogenkunder.

Tekna mener myndighetene må utarbeide en klar strategi for avkarbonisering av norsk naturgass, gjennom avtaler med europeiske land og industrielle mottakere.

Hydrogen fra vann- og vindkraft

Norge har lange tradisjoner med produksjon av hydrogen fra vannkraften. Vannkraften har samtidig stor verdi som regulerbar kraft for å balansere det norske kraftsystemet. Denne funksjonen blir stadig mer verdifull når nye energikilder som vind og sol kobles til kraftsystemet. Disse energikildene har ikke de samme muligheter for energilagring som vannkraft. Produksjon av hydrogen fra vannkraft forutsetter at det er nok vannkraft tilgjengelig til industri, næringsliv og husholdningene. Vindkraft kan bidra til hydrogenproduksjon i perioder med mye vind og ellers lave strømpriser.

Tekna mener at regjeringen må avklare under hvilke vilkår den verdifulle regulerbare vannkraften skal brukes til hydrogenproduksjon.

Oppskalering av knutepunkter for Hydrogen

I den forrige regjeringens hydrogenstrategi var pilotering og demonstrasjon sett på som de mest egnede virkemidlene for å øke bruk av hydrogen i Norge. Fagmiljøene vurderer imidlertid at teknologien, spesielt innen transport og hydrogenproduksjon, har kommet forbi dette stadiet. Det er nå behov for investeringer og oppskalering støttet av forskning.

Tekna mener at de planlagte nasjonale knutepunktene for hydrogen må bygges med overkapasitet i en startfase og gi norsk leverandørindustri et verdifullt utstillingsvindu i et voksende internasjonalt marked for hydrogen.

Behov for langsiktig strømvtaler med kraftkrevende industri

Norsk kraftkrevende industri har gjennom historien etablert seg i Norge på grunn av stabilt lave kraftpriser. Etablering av ny grønn kraftkrevende industri sammen med en generell elektrifisering av samfunnet vil kreve at Norge øker vår strømproduksjon og styrker sentralnettet for overføring av strøm. Strøm er en vare i et marked, men også en strategisk infrastruktur på mange samfunnsområder. Den siste tids variasjon i strømpriser viser et energimarked i ubalanse, med uforutsigbare priser og dermed et behov for en annen regulering enn i dag. Ved mangel på energi vil tilliten til energiutveksling med våre naboer svikte, og tilliten til det grønne skiftet mister legitimitet. Det blir vanskeligere for Teknas medlemmer i ulike virksomheter og sektorer å bidra til et fornybart samfunn hvis det politiske og økonomiske fundamentet gjennom energiprisene er så ustabil som det er i dag.

Tekna mener at langsiktige strømvtaler med kraftkrevende industri må videreføres. Regjeringen må forbedre reguleringen av strømmarkedet gjennom økt produksjon og robusthet slik at dagens svingninger i kraftpriser dempes.

En plan for økt vannkraftproduksjon

Norsk vannkraftproduksjon vil øke gjennom planlagte oppgraderinger og opprusting av anlegg uten at det i særlig grad går ut over naturverdier. Det er noe diskusjon om hvor raskt dette skal skje og hvor mye produksjonen kan øke. Vi registrerer at det stadig er en

diskusjon om det er stat eller kommuner som skal frasi seg skatteinntekter for å gi økonomisk rom for å forsere slike oppgraderinger.

Tekna ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2023 om å fremme en løsning på fordeling av den økonomiske belastningen mellom stat og kommune for deretter å bevilge midler slik at oppgradering av vannkraftverkene kan gjennomføres.

Flytende vindkraft til havs – pilotanlegg for industriutvikling og kraftproduksjon

I 2022 vil det bli tildelt konsesjoner i norske havområder for både bunnfast og flytende havvind. Bunnfast havvind gis konsesjon uten subsidier og forutsettes lønnsomt. Flytende havvind gis subsidier fordi teknologien er umoden og prisen per produsert kWt er for høy. Den forrige regjeringen avklarte at vindmølleaktørene selv må betale for el-kabler til sine anlegg uten at abonnentene på land skal belastes. Det er uklart om strømmen fra disse og framtidige anlegg skal bidra til å dekke strømbehovet på land, på sokkelen eller i det europeiske markedet.

Tekna mener at regjeringen må avklare Norges langsiktige ambisjoner for satsingen på vindkraft til havs og hvilke økonomiske støtteordninger som vil tilbys for å nå disse ambisjonene.

Naturmangfold

Tap av naturmangfold er et alvorlig samfunnsproblem både globalt og i Norge. Området fremstår som underforstått og underfinansiert, men er på vei opp på agendaen.

Regjeringen snakker om å bevare naturmangfold, men reduserte i sum satsingen på naturen i inneværende års statsbudsjett. Tekna vil peke på behovet for midler til kartlegging, vern og restaurering av natur, samt behov for tilskudd til kommunedelplaner for naturmangfold.

Tekna mener regjeringen må gå inn for en betydelig opptrapping av innsatsen for naturmangfold i statsbudsjettet for 2023, opp mot en milliard.

Verning og restaurering

Stortinget vedtok i 2016 et mål om at 15 prosent av forringet natur i Norge skal vernes og restaureres. Dessverre følges ikke dette viktige arbeidet opp med midler slik at målet kan nås. I stedet for å satse på natur har Stortinget kuttet stort i bevilgningen til frivillig vern av skog, et kutt på hele 120 millioner kroner. Kuttet reduserer det som har vært en satsing over mange år med over 25 prosent. Skogeiere som ønsker å bidra til å verne skog må nå vente lenger på oppgjør, og skogen må vente lenger på vern.

Tekna ber om at det bevilges nye friske midler til dette formål tilsvarende kuttet i inneværende år.

Tekna mener at Miljøinstituttene må få økte midler til å følge opp overvåkingsfunn og resultater. Det må utvikles metoder for å synliggjøre og vektlegge summen av påvirkninger på naturen, noe som er et krav i naturmangfoldloven og i forskrift etter plan- og bygningsloven (KU-forskriften).

Tekna ber om at bevilgningen til miljøforskningsinstituttene økes med 7 millioner kroner og at bevilgningen til opprettelse av eget forskningsprogram for naturen økes med 30 millioner kroner.

Stortinget har fastsatt at vi skal verne 15 prosent av forringet natur innen 2025. Målsetningen må følges opp med konkrete tiltak. Dersom vi skal stanse tapet av biologisk mangfold må vi også restaurere natur vi har for lite av.

Tekna foreslår at det bør utarbeides en nasjonal plan for å styrke naturens evne til å begrense flom og skredskader. Planen bør inkludere en vurdering og prioritering av hvilke områder som bør restaureres først.

Tekna mener videre det bør opprettes et fond som skal dekke restaurering av norsk natur, det vil si å gjenopprette naturverdiene og økosystemene i natur som er blitt ødelagt av utbygging.

Marine områder

Stortinget har vedtatt å videreføre arbeidet med å kartlegge og identifisere særlig verdifulle og sårbare marine områder (SVOer) og oppdatere og revidere havforvaltningsplanene henholdsvis hvert fjerde og tolvte år i norsk handlingsplan for naturmangfold. Norge ligger langt bak internasjonale forpliktelser om å verne 10 prosent av sine havområder. Stortinget har vedtatt at det skal utarbeides en plan for marine verneområder, men arbeidet med nasjonal marin verneplan har nærmest stått stille i 20 år. Utredningskapasiteten for nye verneområder må økes.

Tekna foreslår at regjeringen øker bevilgningen til grunnforskning på bevaring og beskyttelse av biologisk mangfold i havet med 20 millioner kroner og å øke bevilgningen til Kyst-MAREANO med 7 millioner kroner.

Tekna foreslår å øke bevilgningen til gjennomføring av nasjonal marin verneplan med 3 millioner kroner og til nye marine verneområder med 3 millioner kroner.

Kommunenes ansvar for naturmangfold

Kommunene trenger bedre oversikt over hvilke naturverdier de forvalter. En kommunedelplan for naturmangfold gir en slik oversikt. I 2020 og 2021 lyste Miljødirektoratet ut nye midler gjennom ordningen "Tilskudd for varetaking av naturmangfold i kommuneplanlegging". Så langt har nærmere 100 kommuner søkt, og under halvparten har fått støtte. Miljødirektoratet har dessuten senket tilskuddet fra 250 000 kr. til 125.000 til hver kommune.

Tekna foreslår at det gis tilskudd til alle kommuner til en kommunedelplan for naturmangfold og at tilskuddet som i dag forvaltes av Miljødirektoratet økes til kr 500 000.

Ny naturavtale

Til våren avholdes den avsluttende delen av naturtoppmøtet under FN-konvensjonen om biologisk mangfold. Møtet skal resultere i en ny naturavtale. Forrige gang det ble vedtatt en naturavtale, i 2010, med de såkalte Aichii-målene, tok det seks år å få vedtatt en norsk plan for oppfølging.

Tekna foreslår at regjeringen raskt følger opp en ny naturavtale gjennom å utvikle oppdaterte tiltak for oppfølging, herunder oppdatere Norsk handlingsplan for naturmangfold.

Arbeidet med klimatilpasning må styrkes

Tekna mener at bevilgningene til Miljødirektoratets arbeid med klimatilpasning må økes, herunder støtten til klimatilpasning i kommunene, til informasjonsarbeid og til forskning. Klimaservicesenteret, naturfareforum, KLIMAFORSK og Klima 2050 er eksempler på ulike tiltak som må sikres nødvendig finansiering.

Klimatilpasning av vei og bane krever sterke fagmiljøer og økt vedlikehold

Vår fysiske infrastruktur må tilpasses dagens virkelighet der et våtere og villere klima gir flere oversvømmelser, jord- og snøskred. Det er i en slik situasjon viktig med gode og stabile fagmiljøer som vet hvor og hvordan de neste hendelsene kan forebygges og håndteres. Teknas medlemmer opplever det som utfordrende at fagmiljøer splittes opp gjennom ulike reformer og omorganiseringer og at ABE-reformen bidra til at det ikke satses tilstrekkelige midler til å beholde dyktige og erfarne fagpersoner. Konsulent- og rådgivermiljøene i privat sektor etterlyser sterkere fagmiljøer i Statens vegvesen som kan bestille og følge opp prosjekter.

Den norske modellen er avhengig av fagmiljøer i staten som dekker hele landet. For å forsvare ansettelse av fagfolk må det være langsiktighet i oppgaver og volum av prosjekter. Ved hendelser må det være folk på plass for å ivareta samfunnssikkerhet og beredskap. Dette er ikke en tjeneste som kan kjøpes når uhell skjer. Og noen må gi upartiske råd til politiske myndigheter når store midler skal brukes til samferdsel over offentlige budsjetter.

Tekna er positiv til at tillitsreformen gir handlingsrom til å ansette fagpersoner som kan gi en god dialog og arbeidsdeling mellom offentlige og private miljøer. Og som gir effektiv ressursbruk for samfunnet som helhet.

Det tar lang tid å bygge opp et velfungerende fagmiljø, men kort tid å rive det ned. Det går ut over kapasiteten og evnen til å tilpasse infrastrukturen til dagens nye klima. Det kan vanskelig settes noe tall på hvor mye svekkede fagmiljøer koster. Men våre medlemmer melder at det er dyrt å ikke ha kompetanse til å gjøre de riktige tingene, med god kvalitet og til riktig tid.

Budsjettene for vei og bane har over mange år gitt store investeringer. Men dessverre har ikke bevilgningene til vedlikehold fulgt med. Vedlikeholdsetterslepet har derfor paradoksalt nok økt samtidig som det bygges som aldri før. Det viktigste nå for at jernbanen skal fungere bedre er økte midler til vedlikehold og fornyelse av dagens bane. Jernbane skiller seg fra veisektoren ved færre tilbydere av tjenester og kostbart og spesialisert utstyr for å utføre vedlikehold og fornyelse. Det er derfor viktig med et forutsigbart og høyt nivå på bevilgningene for å oppnå god effekt.

Tekna mener at bevilgningene til vedlikehold og opprusting av jernbanen må økes.

Tekna mener at bevilgningen til vedlikehold og opprusting av riks- og fylkesveier må økes.

Tekna mener at oppgaver og bevilgninger til Statens vegvesen må være forutsigbare og ha et volum som sikrer god dialog og arbeidsdeling mellom sterke fagmiljøer i statlig og privat sektor.

BEREDSKAP

Medisinsk beredskap

Norge må bli mer selvforsynte på medisiner, vaksiner og sikkerhetsutstyr. Dette vil samtidig gi oss helt nødvendige nye arbeidsplasser innen helseindustri.

Norge er helt avhengig å utvikle ny bærekraftig industri, og helsenæringen er et uttalt politisk viktig satsingsområde. Bedrifter står klare dersom det satses.

Våre forsknings- og teknologimiljøer kan i samarbeid med næringslivet lykkes med å gjøre Norge mer selvforsynt samtidig som vi bygger opp en ny, global eksportnæring for Norge.

Tekna ser frem til den varslede stortingsmeldingen om nasjonal beredskap. I tillegg forventes det at regjeringen følger opp stortingsvedtakene hvor Stortinget ber regjeringen umiddelbart gå i dialog med relevante produksjonsmiljøer med sikte på å inngå beredskapsavtaler for norsk produksjon av viktige legemidler. I tillegg er regjeringen bedt om å utrede og om mulig inngå forhåndskjøpsavtaler med private aktører som ønsker å etablere norsk vaksineproduksjon.

Tekna minner om regjeringspartienes merknader i innstillingen til statsbudsjettet for 2022. Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser der til at det i Hurdalsplattformen fremkommer at regjeringen bl.a. ønsker å utnytte potensialet for økt verdiskaping, eksport og sysselsetting ved å tilrettelegge for produksjon av kritisk viktige legemidler i Norge – samt utrede etableringen av et nasjonalt farmasiselskap som kan stimulere til norsk legemiddel- og vaksineproduksjon, enten i egenregi eller i samarbeid med øvrig industri.

Tekna mener regjeringen må sette i gang et arbeid for å øke beredskapen og sikre bedre tilgang til nødvendige medisiner, vaksiner og sikkerhetsutstyr i en krisesituasjon.

Tekna forventer at det kommer en sak om dette til Stortinget senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.

Flom- og skredberedskap

Tekna mener det fremdeles er behov for en økning i beredskapen knyttet til skred og flom, herunder økt arbeid med forebyggende tiltak og sikring.

Tekna mener NVE må få økt sine midler til dette formål ytterligere i statsbudsjettet for 2023.

De store skader vi har sett i naturen på grunn av endringer i klimaet med mer nedbør krever økt satsning på restaurering. Naturens egen evne til å begrense flom- og skredskader har vært et lavt prioritert område.

Tekna mener det bør utarbeides en nasjonal plan for å styrke naturens evne til å begrense flom- og skredskader. Planen bør inkludere en vurdering og prioritering av hvilke områder som bør restaureres først.

TEKNA STUDENT

Tekna student representerer over 14 000 studenter som er i gang med sitt masterstudium innen teknologi og realfag. Perspektivmeldingen peker på høy utdanning som et viktig svar på hvordan vi skal få til en omstilling og utvikling som bidrar til næringsutvikling, kvalitet og effektivitet i våre tjenester og virksomheter. Det viktige grunnlaget legges i utdanningsløpet. Året vi har lagt bak oss har gitt våre studenter store utfordringer. De er rammet hardt gjennom svekkede muligheter til læring og tapte inntekter på grunn av nedstenging. Tekna er derfor opptatt av at man fortsetter arbeidet med å sikre studentene mulighet til å ta igjen det forsømte og til å få tilbake troen på egne muligheter og en trivsel i studiehverdagen.

Gjenreis heltidsstudenten

Tekna har fanget opp klare signaler til studentene fra Stortinget om at heltidsstudenten skal gjenoppstå. Å være student er en fulltidsjobb. Ifølge tall fra SSB er det en tydelig sammenheng mellom hvor mye tid som blir brukt på en deltidsjobb og karakterene man får på studiet. Ved å øke studiestøtten kan vi frigjøre tid fra deltidsjobben slik at studentene kan fokusere på det de skal gjøre når de er studenter, nemlig å studere. Tekna mener det er sendt tydelige signaler fra flertallet på Stortinget om å igangsette arbeidet med å gjenopprette heltidsstudenten.

Tekna mener regjeringen må starte en opptrapping av studiestøtten mot 1,5 ganger grunnbeløpet i folketrygden.

Ekspertutvalg og vurdering

Studentenes læringsutbytte og rettssikkerhet har blitt satt på prøve i en vanskelig tid hvor undervisning og studentveiledning og vurdering har måttet skje digitalt. Høyt læringsutbytte og trygghet for en rettferdig vurdering for våre studenter må være mål

nummer en. For å sikre dette er tiden inne til å igangsette et arbeide med et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag om nettopp studentvurdering og veiledning.

Tekna foreslår at regjeringen nedsetter en ekspertgruppe som får i oppgave å lage en full gjennomgang av studentvurdering. Arbeidet skal skje i tett samarbeid med studenter og ansatte i sektoren.

Psykiske helse

Studentenes helse og trivselsundersøkelse fra våren 2021 viser at 45 prosent av studentene har det som kan karakteriseres som et høyt nivå av psykiske plager. Psykisk helse er ikke et pandemiproblem. I følge SHoT-undersøkelsen har andelen studenter som melder om et høyt nivå av psykiske plager økt fra nesten hver 6. student i 2010 til nesten halvparten i 2021. Antallet studenter som har hatt selvmordstanker har nesten har doblet seg fra 2010.

Våren 2021 gjennomførte vi i Tekna vår egen undersøkelse blant våre medlemmer. Over 50 prosent svarer at de ønsker seg et bedre samtale- og psykologtilbud. Ifølge studentene oppfattes ikke dagens ordninger som et lavterskeltilbud, det er lange ventelister, sprengt kapasitet og at man står alene igjen på bar bakke når de timene man har krav på er brukt opp.

Tekna mener vi må få på plass nok psykologer og samtaleterapeuter på hvert lærested slik at tilbudet dekker behovet hos studentene og oppfattes som et reelt tilbud. Ingen skal måtte vente mer enn 2 uker før de får første samtale.

Tekna ber regjeringen opprette en ordning med midler til å etablere et permanent psykolog- og terapeuttilbud på hvert lærested som gir profesjonell bistand til de studentene som sliter med psykisk uhelse.

Lykke til med det videre budsjettarbeidet.

Med vennlig hilsen
Tekna – Teknisk- naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten
Generalsekretær